МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова приймальної комісії
Олег ГРИГОР
_____
«_____» _____ 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного іспиту

при вступі на навчання для здобуття

освітньо-наукового ступеня доктора філософії

зі спеціальності 073 – Менеджмент

(освітньо-наукова програма – Менеджмент)

Черкаси 2024

1 ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Програма вступних випробувань складена відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 266 від 06 березня 2024 року, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 березня 2024 року за № 379/41724 (зі змінами) (далі – Порядок).

1.1 ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

До участі у конкурсі щодо зарахування на навчання для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії **зі спеціальності 073 – Менеджмент (освітньо-наукова програма – Менеджмент)** згідно переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 (зі змінами), допускаються особи, які здобули освітній ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста.

Вступник має виявити базові знання з теорії та практики дисциплін, що виносяться на вступне випробування.

1.2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Перевірити відповідність знань, умінь, навичок вступників вимогам програм.

Оцінити ступінь підготовки вступників до закладів вищої освіти для навчання та здобуття ступеня доктора філософії **зі спеціальності 073 – Мененджмент (освітньо-наукова програма – Менеджмент).**

1.3 ПЕРЕЛІК ДИСЦИПЛІН ТА РОЗДІЛІВ З НИХ, ЯКІ ВИНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНІ ВИПРОБУВАННЯ

На іспит виносяться питання з навчальних програм наступних дисциплін: **«Теоретико-методологічні основи менеджменту», «Стратегічне управління та прийняття рішень», «Регіональний, інноваційно-інвестиційний та інформаційно-комунікаційний менеджмент», «Креативний менеджмент, корпоративна культура та крос-культурні комунікації».**

Перелік тем з навчальних дисциплін, що виносяться на іспит:

1.3.1 Дисципліна «Теоретико-методологічні основи менеджменту»

1. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності та система

відносин в організації, як система знань та мистецтво управління.

2. Базові методи досліджень: діалектичний, історичний, системний та моделювання, математичні та аналітико-статистичні.

3. Інтегровані підходи в менеджменті: процесний; ситуаційний, комплексний.

4. Закони і закономірності менеджменту.

5. Принципи менеджменту: історико-генетичне бачення.

6. Підходи до класифікації принципів менеджменту.

7. Визначення та класифікація функцій менеджменту.

8. Сутність та класифікація методів менеджменту.

9. Базові методи менеджменту: як результат виконання функцій менеджменту; економічні та адміністративні.

10. Узагальнене бачення механізму взаємодії методів, принципів та функцій менеджменту.

11. Мета управлінського процесу, його агенти, предмет, засоби здійснення.

12. Управлінський цикл. Управлінські процедури в системному відображені практичної діяльності: цілеполагання, інформаційне та аналітичне забезпечення, обрання варіанту дій, реалізація рішення, зворотний зв'язок.

13. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, надійність.

14. Сутність і зміст планування як функції менеджменту.

15. Основні елементи системи планування на підприємстві.

16. Сутність функції організування та її місце в системі управління.

17. Поняття та складові організаційної діяльності.

18. Суть та складові системи знань операційного менеджменту.

19. Менеджмент виробничої та невиробничої сфер: загальні характеристики системи знань.

20. Поняття мотивування, як функції менеджменту.

21. Принципи врахування інтересів у мотивації.

22. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і винагород працівника в процесі мотивування.

23. Теорії і моделі процесів мотивування: змістовний і процесний підходи.

24. Значення людського фактору в управлінні організацією.

25. Поняття контролювання, як загальної функції менеджменту.

26. Принципи і цілі функції контролювання.

27. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання,

порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та регулювання.

28. Модель та процес контролювання.

29. Поняття регулювання та його місце в системі управління.

30. Особливості регулювання в системі заходів управлінської діяльності зорієнтованої на ринкові принципи.

31. Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загально-організаційна.

32. Концепції та цільові підходи до визначення ефективності менеджменту в організації.

33. Підходи до оцінки ефективності менеджменту в організації: економічна, організаційна та соціальна ефективність.

34. Системи показників економічної, організаційної та соціальної ефективності менеджменту.

35. Методи визначення управлінської ефективності організації.

1.3.2. Дисципліна «Стратегічне управління та прийняття рішень»

1. Базові теорії стратегічного управління.

2. Концепції та підходи до стратегічного управління.

3. Школи стратегічного менеджменту: класична, американська, японська.

4. Предмет та об'єкт стратегічного управління підприємством.

5. Поняття: «стратегія підприємства», «стратегія регіону» «стратегія бізнесу», «стратегічні рішення».

6. Предмет та об'єкт стратегічного управління регіоном, країною.

7. Стратегічні рішення на підприємствах та фактори впливу на їх прийняття.

8. Особливості та проблеми стратегічного управління в умовах ринкової економіки: ризиків та випадковості; залежності від зовнішнього середовища; системності та відповідності станам зовнішнього середовища; балансу інтересів.

9. Моделі стратегічного управління на підприємствах.

10. Українська школа стратегічного менеджменту: особливості становлення.

11. Управлінське рішення як результат управлінської тактичної та стратегічної діяльності.

12. Класифікація та умови прийняття управлінських рішень.

13. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень.

14. Моделі прийняття управлінських рішень.

15. Аналіз та оцінка якості управлінських рішень.

16. Макросередовище та мікросередовище підприємства: типи та методи

оцінювання.

17. Фактори впливу на середовище підприємства в умовах ринкової нестабільності.

18. Ризики ринкового середовища та їх роль у прийнятті рішень.

19. Зміст та особливості стадій життєвого циклу організації.

20. Показники оцінювання ризиків ринкового середовища підприємства.

21. Діагностика станів підприємства: потенціалу, змін, поточних станів, економічної безпеки, середи конкурентів.

22. Сутнісні характеристики SWOT- та PREST-аналізу.

23. Методи та показники оцінювання цілей та стратегічного потенціалу підприємства.

24. Наукові підходи до управління стратегічним потенціалом підприємств в різних сфер економічної діяльності.

25. Базові характеристики типів стратегій організацій.

26. Предметна область стратегій. Ресурсна стратегія. Функціональна стратегія. Виробнича стратегія. Стратегія управління персоналом. Маркетингово-менеджментна стратегія.

27. Корпоративна і ділова стратегія підприємства. Основні конкурентні стратегії.

28. Інноваційно-інвестиційна стратегія. Фактори впливу на вибір загальної стратегії.

29. Визначення та зміст стратегічного планування.

30. Підходи, принципи та технології розробки стратегічних планів.

31. Ключові бар'єри якісного планування на підприємстві, в регіоні.

32. Технологія розробки стратегічних планів.

33. Ієрархічні особливості управлінських процедур стратегічного планування: державні та комерційні підприємства.

34. Методи прогнозування: Форсайт-технології прогнозування та сценарування подій.

35. Оцінка ризику в стратегії прийняття інвестиційних рішень.

36. Методи та моделі для проведення стратегічної діагностики середовища підприємства.

37. Методи колективної експертної оцінки. Метод Делфі. Методи екстраполяції та інтерполяції. Методи історичної та генетичної аналогії. Методи операційного та каузального моделювання.

38. Визначення категорій: «місія підприємства», «стратегія підприємства», «девіз та кредо підприємства», «стратегічна мета підприємства», «стратегічні альтернативи».

39. Принципи формування стратегічних цілей підприємства: загальні та

специфічні.

40. Управлінські інструменти визначення цілей підприємства: «дерево цілей».

41. Переваги та недоліки управління за цілями. Довгострокові та короткострокові цілі. Фактори та зміни, які впливають на вибір стратегічних цілей.

42. Методи «круглого столу» та «мозкового штурму». Система управління за цілями (MBO - Management by Objectives).

1.3.3. Дисципліна «Регіональний, інноваційно-інвестиційний та інформаційно-комунікаційний менеджмент»

1. Визначення та особливості розвитку системи знань регіонального менеджменту.

2. Принципи розвитку регіонального менеджменту.

3. Поняття соціально-економічної системи регіону та її складових.

4. Властивості регіону як управлінської системи.

5. Види регіональної економічної політики.

6. Стратегія соціально-економічного розвитку регіону: модель євроінтеграції регіонів України.

7. Ноосферно-духовна концепція менеджменту.

8. Інформаційний менеджмент у високорозвинутих країнах США, Китаю, Японії (за вибором).

9. Сучасні інструменти та технології інформаційного менеджменту.

10. Напрями розвитку менеджменту в умовах цифрового суспільства, цифрової економіки та цифрової освіти.

11. Характерні риси та послідовність розвитку інформатизації та діджиталізації.

12. Місце та роль комунікацій в менеджменті. Інформація, її види та роль в менеджменті.

13. Поняття і характеристика комунікацій.

14. Носії, операції та процедури оброблення інформації в процесах менеджменту.

15. Методи вдосконалення комунікацій.

16. Нова парадигма менеджменту в умовах нестабільності та інформаційної асиметрії.

17. Концепції цифровізації менеджменту.

18. Сутність та зміст інноваційного менеджменті.

19. Поняття та особливості інновації в менеджменті.

20. Визначення та типи інноваційних стратегій.

21. Сфери реалізації інноваційних процесів на підприємстві.
22. Сутність та зміст інвестиційного менеджменту.
23. Інвестиційні ресурси організації: види та базові характеристики.
24. Методи оцінки інвестиційних проєктів.
25. Ризики інвестиційних проєктів.

1.3.4. Дисципліна «Креативний менеджмент, корпоративна культура та кроскультурні комунікації»

1. Формування нового управлінського мислення керівників: передумови та очікувані результати.
2. Креативність як основа управління організацією: цільові принципи та підходи.
3. Зв'язок креативного менеджменту з інноваціями.
4. Завдання креативного менеджменту в організації.
5. Креативні методи прийняття управлінських рішень на підприємстві.
6. Методи розвитку креативності лідерів організацій.
7. Базові креативні технології менеджменту: професійного відбору, командоформування (за вибором).
8. Методи пошуку креативних ідей.
9. Характеристики менеджера креативного типу.
10. Особливості визначення категорій «корпоративна культура», «професійна культура».
11. Основні сутнісні характеристики корпоративної культури.
12. Фактори, які впливають на формування корпоративної культури організації.
13. Підходи до оцінки корпоративної культури.
14. Корпоративна культура в системі розробки та контролю стратегії підприємства.
15. Методи оцінювання соціально-економічної ефективності корпоративної культури.
16. Визначення «кроскультурні комунікації», «ділові комунікації».
17. Предмет та об’єкт досліджень кроскультурного менеджменту.
18. Управлінські параметри кроскультурної поведінки.
19. Фактор успіху міжкультурних переговорів.
20. Культурні розходження в стилях поведінки: найманих працівників, агенті співпраці.

1.4 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.4.1 Дисципліна «Теоретико-методологічні основи менеджменту»

1. Воронкова В. Г., Ажажа М. А., Нікітенко В О. Концепції та моделі сучасного менеджменту: Науково-методичний посібник для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Запоріжжя: ЗНУ. 2022. 202 с.
2. Методологія та прикладні техніки досліджень в менеджменті: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-наукової програми «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А. Р. Дунська, КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 113 с.
3. Організація наукових досліджень у сфері менеджменту та безпеки організації : підручник / В. Бліхар та ін. Хмельницький: Вид-во ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2022. 443 с.
4. Теорія і концепції менеджменту: конспект лекцій з дисципліни [Електронний ресурс]: навчальний посібник для здобувачів третього (наукового) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: В.В. Дергачова, К.О. Кузнєцова, З.В. Григорова. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 190 с.
5. Менеджмент: навч. посіб. / Проданова Л.В., Мильніченко С.М., Бєлова О.І., Руденко О.А. Міністерство освіти та науки України. Черк.держ. техн. Ун-т. Черкаси : Видавець Чабаенко Ю.А., 2019. 370 с.
6. Фінагіна О.В., Коваленко Ю.О., Пригодюк О.М. Інформаційна економіка України: перспективи розвитку регіонального інформаційного менеджменту. Науковий журнал «Менеджер». Вісник донецького державного університету управління. Серія: Економіка. 2020. №2(87). С. 29-45.
7. Горохова Л.П., Фінагіна О.В., Якушев О.В. Передумови та пріоритети розвитку сучасної системи знань менеджменту. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: економіка і менеджмент. Випуск №1 (28), 2020. С.5-13.

1.4.2 Дисципліна «Стратегічне управління та прийняття рішень»

1. Дикань В., Токмакова І. та ін. Стратегічне управління: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
2. Приймак Н.С. Управління стратегічними змінами: навч. посіб. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 131 с.
3. Шевченко Л. С. Стратегії підприємства: навчально-методичний посібник

для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 148 с.
4. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент: підручник. Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. Харків: ХНУВС, 2021. 208 с.
5. Бутко М. П. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2016. 346 с.
6. Бровкова О. Г. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. К. : Центр навчальноїлітератури, 2017. 224 с.
7. Гевко І. Б. Методи прийняття управлінських рішень: [підручник]. Київ : Кондор, 2009.188 с.

1.4.3 Дисципліна «Регіональний, інноваційно-інвестиційний та інформаційно-комунікаційний менеджмент»

1. Регіональне управління: підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. К.: НАДУ, 2014. 512 с.
2. Пуртов В. Ф., Третяк В. П., Кудінова М. М. Регіонально-адміністративний менеджмент: навч. посіб. Х.: Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2013. 312 с.
3. Копитко М. І., Блага Н. В. Управління інноваціями та інвестиціями : навчальний посібник у схемах і таблицях. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 296 с.
4. Finahina O., Pavlovska A., Mylnichenko S. Methodical bases of assessment of the level of development of the business environment: a global and regional view. *Baltic Journal of Economic Studies.* Volume 5. Number 5. Riga: Publishing House "Baltija Publishing", 2019. P. 170-182.

1.4.4. Дисципліна «Креативний менеджмент, корпоративна культура та кроскультурні комунікації»

1. Брич, В. Я. Креативний менеджмент [Текст] : підручник / В. Я. Брич, М. М. Корман.- Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - 220 с.
2. Окорський В. П. Креативний менеджмент : підручник / В. П. Окорський, А. М. Валюх. – Рівне : НУВГП, 2017. – 344 с.
3. Креативний менеджмент: навчальний посібник (практикум) / Ю. С. Гринчук, Н. В. Коваль. - Біла Церква: Білоцерківдрук, 2021. - 150 с.
4. Фінагина О.В., Павловська А.С., Горохова Л.П, Пригодюк О.М. Напрями розвитку крос-культурних комунікацій в умовах змін ділового середовища та нарощення потенціалу управління знаннями. The International Scientific

2 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Вимоги до вступного іспиту відповідають вимогам чинних навчальних програм згідно стандарту вищої освіти **зі спеціальності 073 – Менеджмент (освітньо-наукова програма – Менеджмент).**

Час тестування – 2 астрономічні години (120 хвилин).

Вступні випробування проводяться в письмовій формі.

Завдання складається з десяти теоретичних питань.

Відповідь на питання вважається вірною за умови, якщо вступник повністю розкрив зміст поставленого завдання, навів конкретні приклади.

Правильність виконання завдань оцінюється відповідно до критеріїв оцінювання знань.

Екзаменатор не зобов'язаний читати розв'язання завдань, що наведені вступником в чернетці.

Результати фахового вступного іспиту оцінюються за шкалою від 0 до 100 балів.

Особи, які набрали на вступних випробуваннях менше ніж 24 бали, позбавляються права участі в конкурсі за спеціальністю (освітньо-науковою програмою).

3 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

1. Результати фахового вступного іспиту оцінюються за шкалою від 0 до 100 балів і є результатом додавання суми балів, отриманих за виконання кожного завдання:

за правильне розв'язання з першого по десяте питання вступник одержує по 10 балів. Загальна вірна відповідь на десять питань оцінюється у 100 балів;

для завдань з 1 по 10 критерії оцінювання такі:

за повністю неправильну відповідь на одне завдання або її відсутність вступник отримує – 0 балів;

за неповну відповідь на одне завдання, відповідь з неточностями та суттєвими помилками вступник отримує – від 1 до 5 балів залежно від ступеня розкриття питання;

за відповідь на одне завдання, що є недостатньо повною, у якій містяться неістотні помилки, або не наведено обґрунтованих висновків вступник отримує від 6 до 9 балів;

за повністю вірну та повну за обсягом відповідь із ґрунтовними висновками на одне завдання вступник отримує 10 балів;

2. Оцінка за результатом іспиту виставляється як сума балів за кожне завдання.
3. Особи, які набрали на вступних випробуваннях менше ніж 24 бали, позбавляються права участі в конкурсі за спеціальністю (освітньо-науковою програмою).

Голова предметної комісії
зі спеціальності
073 – Менеджмент
(освітньо-наукова програма – Менеджмент)

_____ д-р екон. наук, проф. Людмила ПАНКОВА
(підпис) (вч. зван., наук. ступ., ІП)